

Brüsszel, 2020.12.2.
COM(2020) 786 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A
TANÁCSNAK**

A Covid19-cel szembeni téli védekezés

1. BIZONYTALAN HELYZET

A 2020-as év a végéhez közeledik, a világ azonban továbbra is **egy egyre szélesebb körben terjedő világjárvánnyal** küzd. Noha mára jobban értjük a SARS-CoV-2 vírust, és az EU egészségügyi rendszerei jobban felkészültek annak kezelésére, az esetek nagy száma gyorsan kimerítheti akár a legfelkészültebb kórházak kapacitásait is, és felülírhatja még a legátgondoltabban kidolgozott stratégiákat is.

Az EU-ban minden 17. másodpercben meghal valaki a Covid19 miatt. Elengedhetetlen a vírus terjedésének megfékezése, valamint a további halálozások és súlyos megbetegedések elkerülése. A közelgő ünnepek különös kockázatokat hordoznak a jelenlegi bizonytalanságok közepette a hőmérséklet csökkenése, valamint a társas érintkezés miatt. Ebben az évben nem a megszokottak szerint zajlanak majd az ünnepek: a társadalom tagjainak egyéni és kollektív felelősséget kell vállalniuk az emberi életek megmentése érdekében. **A közlemény ajánlásokat fogalmaz meg a tagállamok számára a Covid19-hez kapcsolódó esetek számának alacsony szinten tartása, valamint az eddigi nagy áldozatok árán elért eredmények fenntartása érdekében.** További ajánlások közzétételére jövő év elején kerül sor abból a célból, hogy az eddigi ismeretek és tapasztalatok, valamint a legújabb rendelkezésre álló tudományos iránymutatások alapján ki lehessen alakítani egy átfogó járványvédelmi keretet a Covid19 leküzdéséhez.

Az uniós országok által a világjárvány első hulláma alatt, márciustól kezdődően végrehajtott szigorú járványvédelmi intézkedések sikeresen lelassították a vírus terjedését, és jelentősen csökkentették a Covid19-ből adódó fertőzések és kórházi betegfelvételek számát, ami az egész kontinensen nagyszámú emberélet megmentését tette lehetővé.

A nyári időszakban a számok kiegyensúlyozottabbá váltak. A korlátozások régóta várt lazítása – amelyet részben a nyári hőmérséklet segített elő – pozitívan hatott az európaiak szociális jólétére, és felélénkítette a gazdaságokat, amelyeket súlyosan érintett a világjárvány. Ugyanakkor a számok őszi megugrása rávilágít arra a kockázatra, hogy az országok nem számítanak a gyorsan változó járványügyi helyzetre, és nem látják annak szükségességét, hogy **a lazító intézkedéseket a járvány alakulásától, valamint a megfelelő tesztelési, kontaktuskutatási és betegkezelési kapacitástól kell függővé tenni.** Az egészségügyi szolgáltatásokra és az egészségügyi szakemberekre újra hatalmas nyomás nehezedik. Ennek eredményeként októberben számos európai országban ismételt új kijárási intézkedéseket, valamint szigorú korlátozásokat vezettek be a közösségi kontaktusok terén.

A legfrissebb járványügyi adatok szerint az október óta ismételt bevezetett Covid19-korlátozásoknak köszönhetően a vírus terjedése lelassult. A Covid19-oltóanyag gyártói emellett ígéretes eredményeket kezdtek közzétenni az oltóanyag hatékonyságával kapcsolatban. Az elmúlt hetekben a Pfizer/BioNTech¹ és a Moderna² bejelentette a sajtóban, hogy az első eredmények – elhanyagolható mellékhatások mellett – nagyjából 95 %-os oltóanyag-hatékonyságot mutatnak, amit rövidesen az AstraZeneca³ vállalat azzal kapcsolatos bejelentése követett, hogy vakcinajelöltjük általános hatékonysága 70 %-os. Ezek és más további oltóanyagok a biztonságosságuk és hatékonyságuk garantálása érdekében fokozatosan

¹ <https://www.pfizer.com/news/press-release/press-release-detail/pfizer-and-biontech-announce-vaccine-candidate-against>

² <https://investors.modernatx.com/news-releases/news-release-details/modernas-covid-19-vaccine-candidate-meets-its-primary-efficacy>

³ <https://www.astrazeneca.com/media-centre/press-releases/2020/azd1222h1r.html>

átesnek az Európai Gyógyszerügynökség szigorú felülvizsgálati eljárásán. Amennyiben a független tudományos értékelés pozitív eredménnyel zárul, a következő hetekben sor kerülhet egy biztonságos és hatásos Covid19-oltóanyag engedélyezésére az EU-ban, amely az Unió által megkötött előzetes piaci kötelezettségvállalási megállapodásoknak köszönhetően biztosítja, hogy a tagállamok és a polgáraik hozzájuthassanak az oltóanyaghoz.

Bár az elsőbbséget élvező csoportok az engedélyezést követően nem sokkal megkaphatják a vakcinát, időbe telik, mire a Covid19-oltóanyagok szélesebb körben is elérhetővé válnak. Az EU-nak és a tagállamoknak ennél fogva áthidaló stratégiára van szükségük, hogy megbirkózhassanak a helyzettel az elkövetkező hónapokban, amíg az oltóanyagok el nem jutnak egy megfelelő méretű kritikus tömeghez, és meg nem mutatkozik a védőhatásuk.

Ez a közlemény a Bizottságnak a Covid19-intézkedések kapcsán áprilisban⁴, júliusban⁵ és októberben⁶ közzétett iránymutatásait és ajánlásait követi. Felvázol **számos, a tagállamok által mérlegelendő intézkedést, és egyúttal teljes mértékben tiszteletben tartja azok egyéni hatáskörét – különös tekintettel az egészségügy területére – a tekintetben, hogy megtervezzék a világjárvány következő hónapokban – többek között az év végi ünnepi időszakban – történő, fenntarthatóbb kezelésével kapcsolatos nemzeti megközelítéseiket.** A világjárványra irányuló tagállami válaszlépések tekintetében egyaránt lefedi a társasági és gazdasági életre kiterjedő korlátozásokat, valamint az egészségügyi rendszerek megerősítésére szolgáló intézkedéseket. Ezek a fellépések együttesen, a szoros európai szintű együttműködésre támaszkodva támogatják a járvány megfékezésére irányuló téli intézkedések, valamint a Covid19-fertőzések Unión belüli újbóli megjelenése visszaszorításának koordinált megközelítését.

A korábbiakhoz hasonlóan **a döntéseket most is összehangolt és célzott módon kell meghozni.** Az elszigetelt intézkedések gyengítik a világjárvány kapcsán tett általános válaszlépéseket, visszavetik az eddig elért előrehaladást, és a nagy esetszámok hosszabb fennállásához vezetnek, azok minden ismert negatív következményével. **Az uniós szintű, és a szomszédos régiókkal folytatott koordináció elengedhetetlen a határokon átnyúló kérdések,** az esetszámok további növekedése, valamint a hosszú távú negatív gazdasági és társadalmi hatások **enyhítéséhez.** Ennél fogva a Bizottság az EU-val szomszédos országokat – különösen azokat, amelyek megfigyelőként részt vesznek az Egészségügyi Biztonsági Bizottságban – szintén felkéri arra, hogy hangolják össze a tevékenységeiket ezekkel az intézkedésekkel.

2. A FIZIKAI TÁVOLSÁGTARTÁS ÉS A SZOCIÁLIS ÉRINTKEZÉS KORLÁTOZÁSA TOVÁBBRA IS ELENGEDHETETLEN

Az EU-szerte jelenleg végrehajtott intézkedések képezik a továbbiakban is fő népegészségügyi eszközt a Covid19-járványkitörések ellenőrzés alatt tartásához és kezeléséhez. Idetartoznak a fizikai távolságtartásra vonatkozó intézkedések, valamint a társas érintkezés korlátozása, a széles körű szájmazskhasználat, a távmunkamegoldások használata minden lehetséges esetben, a nyilvános helyek bezárása, valamint a beltéri és kültéri összejöveteleken a résztvevők számának korlátozása; mindezt pedig fokozott tesztelésnek és kontaktkutatásnak kell kiegészítenie. Az említett intézkedések fontossága nem

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020JC0011>

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020DC0318>

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0687&from=HU>

hangsúlyozható eléggé, ugyanis nélkülözhetetlennek bizonyultak a vírus terjedésének lassítása, valamint az emberi életek megmentése szempontjából.

Noha az intézkedések hatásosak, néhányuk jelentős negatív hatást gyakorol az emberek általános jóllétére, a társadalom működésére, valamint a gazdaságra. Ugyanakkor a vírus gyors terjedését és az abból fakadó kockázatot fokozhatják az olyan kulturális hagyományok, mint az év végi ünnepek, valamint összejövetel és szertartások. A megszokott nyilvános összejövetel kivédhetetlenül magukban hordozhatják azt a kockázatot, hogy „szuperterjesztő” eseménnyé válnak, amelyek a résztvevők mellett a társadalom szélesebb körére is hatással vannak. Ezenkívül ezeket az összejövetelt a hidegebb időjárási viszonyokból adódóan gyakran beltérben rendezik meg, ahol a terjedés veszélye jóval nagyobb.

Az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) ennél fogva hangsúlyozta, hogy az **a jelenlegi intézkedések magukban foglalt „közösségi kockázatsökkentő fellépéseket” a helyi járványügyi helyzettel kapcsolatos adatok, valamint a közösségi fertőzési szintek figyelembevételével kell meghatározni**⁷. A közösségi kockázatsökkentő intézkedések végrehajtásával kapcsolatos optimális stratégiára vonatkozó döntések meghozatalakor a járványügyi helyzet mellett szem előtt kell tartani a lakossági célcsoportok jellemzőit. A cél az, hogy minél eredményesebb és célirányosabb módon lehessen végrehajtani a közösségi kockázatsökkentő intézkedéseket, és egyúttal minimálisra lehessen csökkenteni azok személyes, társadalmi és gazdasági hatását. Meg kell erősíteni a következő **három tényező elkerülésére** épülő, sikeres megközelítést: **zárt terek, zsúfolt helyek és szoros érintkezéssel járó környezet**.

A polgárok és a közösségek támogatásának elnyerése elengedhetetlen az intézkedések sikeréhez. Ez nagyobb valószínűséggel érhető el egyértelmű, arányos, átlátható módon közölt, és nem túl gyakran változtatott intézkedésekkel. Ezért hasznos lenne, ha a tagállamok a helyi és nemzeti népegészségügyi és egészségügyi rendszerek kapacitásának figyelembe vételével számszerűsített célokat és járványügyi célszámokat határoznának meg és közölnének. Az ilyen célzott intézkedésekbe ideális esetben be kell építeni a mobilitási mintákkal, és azoknak a betegség terjedésében, valamint annak megfékezésében betöltött szerepével kapcsolatos információkat. A Bizottság a tagállamok rendelkezésre bocsátott mobilitásvizualizációs platform létrehozásakor mobilhálózat-üzemeltetők anonimizált és összesített adatait használta arra, hogy betekintszen a mobilitásba⁸, és olyan eszközöket hozzon létre, amelyekkel célirányosabb intézkedések hozhatók. A mobilitási információk a bevezetett intézkedések eredményességének nyomon követése szempontjából is hasznosak.

Az ECDC hangsúlyozta, hogy a szakpolitikai döntéshozóknak nem szabad megfeledezniük arról, hogy az intézkedések bevezetése, valamint a járványgörbe tekintetében megfigyelt hatás megmutatkozása között akár 40 nap is eltelhet, ami jóval hosszabb a fertőzés lappangási időszakánál. Ennek a magatartásbeli változások kialakulásához, valamint a fertőzési láncok méretének csökkenéséhez szükséges időhöz, illetve a bejelentések terén megfigyelhető

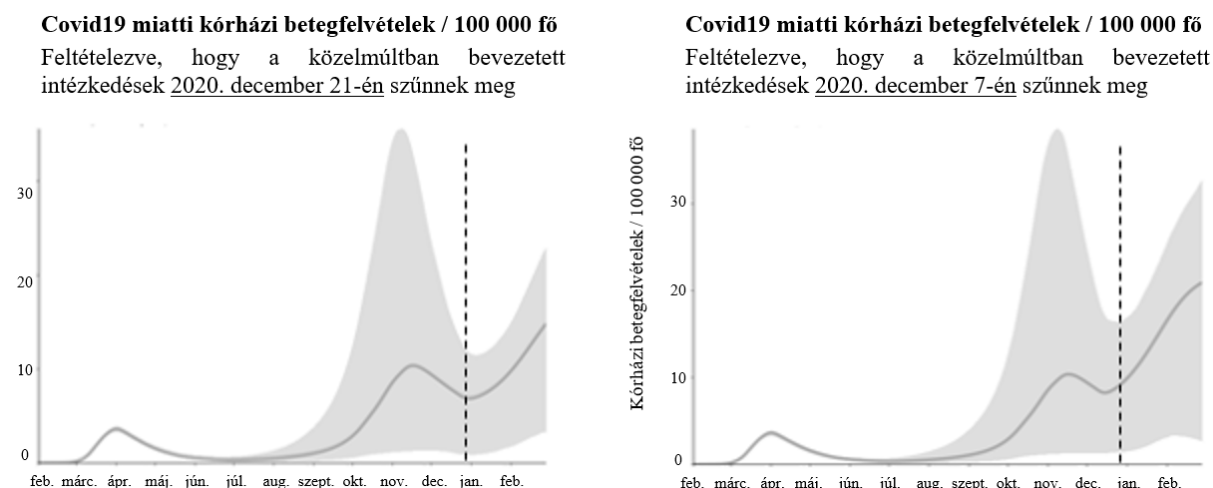
⁷ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-guidelines-non-pharmaceutical-interventions-september-2020.pdf> Az infografikát lásd a mellékletben.

⁸ <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/coronavirus-mobility-data-provides-insights-virus-spread-and-containment-help-inform-future>

késedelmekhez lehet köze⁹. Ez az adat tanulságos abból a szempontból, hogy mennyire fontos az intézkedések fokozatos feloldása előtt alaposan értékelni az azzal járó hatást.

Noha a Covid19-hez köthető fertőzési arányok egyes uniós országokban – még ha magas abszolút szintekkel is, de – kezdenek kiegyensúlyozottabbá válni, a jelenlegi korlátozások esetleges lazítását rendkívül óvatosan kell végrehajtani annak biztosítása érdekében, hogy a további járványkitörések minimális szintűek és ellenőrzés alatt tarthatók legyenek. Az ECDC egy közelmúltban megjelent publikációja¹⁰ rávilágít arra, hogy matematikai modellek, valamint a jelenlegi járványügyi helyzet alapján valószínűsíthető, hogy ha az országok december 7-én az összes intézkedést feloldanák, a kórházi betegfelvételek aránya megnőne december 24. környékén. Ugyanakkor ha az országok december 21-én szüntetnék meg az összes intézkedést, ezekben az országokban már 2021 januárjának első hetében megnőne a Covid19-hez kapcsolódó kórházi betegfelvételek száma. **Ezek a szimulációk arra engednek következtetni, hogy az EU-n belüli jelenlegi epidemiológiai helyzetben nehezen indokolható a járványvédelmi intézkedések feloldása.** A tagállamoknak érdemes forgatókönyvalapú modellezést használniuk a tájékozott döntések meghozatalához¹¹.

1. ábra: Az esetszámok lehetséges ismételt megnövekedése az intézkedések év végi ünnepek miatti megszüntetéséből adódóan (forrás: ECDC)

A közlemény következő része ismerteti a közelgő év végi időszak szempontjából különösen releváns, és néhány tagállam által már fontolóra vett közösségi kockázatsökkentő intézkedések végrehajtásával kapcsolatos szakpolitikai iránymutatást. A Bizottság határozottan arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mérlegeljék ezt az iránymutatást.

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

- *A fizikai távolságtartásra, szájmascskhasználatra, kézmosásra és egyéb higiéniai lépésekre vonatkozó intézkedések fenntartása, tekintve, hogy ezek továbbra is alapvető fontosságúak a vírus bel- és kültéri társasági összefüggéseinek során, valamint olyan családok körében történő terjedésének megfékezéséhez, amelyeknek egyes tagjaira*

⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-guidelines-non-pharmaceutical-interventions-september-2020.pdf>

¹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-forecasts-modelling-november-2020.pdf>

¹¹ Az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja nyílt forrásokon alapuló matematikai modellezési eszköztárát bocsátott rendelkezésre a forgatókönyvalapú modellezéshez: <https://github.com/ec-jrc/COVID-19>

nagyobb kockázatot jelent a betegség.

- *Intézkedések foganatosítása a kockázati csoportba tartozó személyek megfelelő ellátása érdekében, különösen korlátozások és bezárások esetén; ilyenek például az egyedül vagy bentlakásos intézményben élő személyek (mindkét esetben gondoskodni kell az egészségügyi és szociális ellátáshoz való folyamatos hozzáférésről, és intézkedéseket kell tenni a magány és elszigeteltség érzésének megelőzése érdekében), valamint a rossz mentális egészségi állapotban lévő és a hajléktalan személyek. Annak biztosítása továbbá, hogy a fogyatékkal élő személyek megkapják a szükséges ellátást, valamint akadálymentes formátumokban juthassanak megfelelő tájékoztatáshoz.*
- *A tömegrendezvények betiltásának mérlegelése, valamint egyértelmű kritériumok meghatározása azon eseményekre vonatkozóan, amelyek ez alól kivételt képeznek; ilyen például annak megszabása, hogy legfeljebb hány személy vehet részt a bel- és kültéri társas összejöveteleken, és a konkrét járványvédelmi intézkedések körvonalazása.*
- *Világos kritériumok meghatározása a kisebb társasági összejövetelek és a kisebb léptékű rendezvények tekintetében például arra vonatkozóan, hogy legfeljebb hány ember vehet részt rajtuk ahhoz, hogy biztosított legyen a fizikai távolságtartási és szájmaszkhasználati szabályok betartása.*
- *Továbbra is egyértelmű kritériumok meghatározása az otthoni összejövetelekre vonatkozóan (vagyis meg kell szabni, hogy legfeljebb hány ember vehet részt egy-egy ilyen otthoni összejövetelen).*
- *A társasági összejövetelekre és rendezvényekre vonatkozó szabályok esetleges ideiglenes lazításának mérlegelésekor szigorú követelmények támasztása az emberekkel szemben azzal kapcsolatban, hogy vonuljanak önkéntes karanténba az eseményt megelőző és azt követő napokban (ideális esetben legalább hét napra).*
- *A munkáltatók ösztönzése arra, hogy engedélyezzék az otthonról, vagy az év végi ünnepek alkalmából meglátogatott helyről végzett munkát néhány napig az ünnepek előtt és után – ha lehetőség nyílik rá, nagyjából hét napig. A munkavállalók így önkéntes karanténba vonulhatnak, mielőtt társasági vagy otthoni összejöveteleken, illetve rendezvényeken vesznek részt, és/vagy mielőtt visszatérnek a munkahelyre. Ha nincs lehetőség távmunkára, a munkáltatóknak olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek lehetővé teszik a munkába történő biztonságos visszatérést¹².*
- *A korlátozások lazításának mérlegelése esetén „háztartási buborékok” alkalmazásának bevezetése, ami azt jelenti, hogy az embereket arra kell ösztönözni, hogy a további társas érintkezés csökkentése érdekében töltsék az ünnepeket ugyanazokkal az emberekkel.*
- *A polgárok emlékeztetése arra, hogy különösen óvatosan kell eljárniuk az idősebb családtagokkal, vagy azokkal a személyekkel – például krónikus betegekkel – folytatott érintkezés során, akik esetében fennáll a súlyosabb lefolyású Covid19-fertőzés kockázata¹³.*
- *Éjszakai kijárási korlátozások bevezetése vagy fenntartása.*
- *Iránymutatás- és tanácsadás az éjszakát ott töltő látogatók, valamint a háztartások meglátogatása tekintetében (különösen éjszakai kijárási korlátozás esetén).*
- *Az online társasági összejövetelek és események – például év végi munkahelyi ünnepek – ösztönzése.*
- *A terjedési kockázatok csökkentése céljából a közelgő ünnepi időszakban az iskolai*

¹² <https://osha.europa.eu/hu/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

¹³ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/latest-evidence>

szünet meghosszabbításának, vagy online oktatási időszak bevezetésének mérlegelése egyfajta puffertidőszak kialakításaképp, és az iskolákba behurcolt fertőzések elkerülése érdekében. Az ilyen esetekben fontos kijelölni egy, az iskolába történő visszatérést jó néhány nappal megelőző dátumot, ameddig a gyermekes családokat és pedagógusokat fel kell kérni a hazatérésre, amennyiben elutaztak.

- *A szertartások esetén a nagyszabású istentiszteletek kerülésének mérlegelése, és az online, televíziós vagy rádiós közvetítések használatának ösztönzése, valamint konkrét helyek kijelölése a közeli családtagok („háztartási buborékok”) számára ahhoz, hogy együtt ülhessenek, illetve be kell tiltani a közösségi éneklést. A szájmazskhasználat különösen releváns az ilyen típusú összefüggések esetében.*

3. A TESZTELÉS ÉS A KONKATKUTATÁS MEGERŐSÍTÉSE

A tesztelés és a kontaktkutatás továbbra is alapvető elemét képezi a Covid19-világjárvány nyomon követésének, megfékezésének és enyhítésének. A visszamenőleges és előzetes kontaktkutatás **nélkülözhetetlen eszköz az fertőzés gócpontjainak észleléséhez, és a további terjedés megakadályozásához.**

A hatékony tesztelés szintén kulcsszerepet játszik az egységes piac zavartalan működésében, mivel lehetővé teszi a célzott elkülönítési vagy karanténintézkedéseket. A tesztelés és a kontaktkutatás központi elemét képezi a járványvédelmi stratégiáknak, különösen az intézkedések esetleges lazításával járó hatás nyomon követésénél. Ahogyan a Bizottság is hangsúlyozta a Covid19-válságra adandó további válaszingézkedésekről szóló, október 28-án elfogadott közleményében¹⁴, az uniós országok Bizottság támogatásával zajló gyors fellépésre van szükség a teszteléshez való hozzáférés, a tesztelési kapacitás, valamint a tesztelési anyagok jelenlegi hiányosságainak, illetve a tesztelés hosszú átfutási idejének (a teszt igénylése és az eredmény kézhez kapása között eltelt idő) kezeléséhez, amelyek korlátozzák az enyhítő intézkedések eredményes végrehajtását, valamint a gyors kontaktkutatást.

Ebben az összefüggésben a tagállamok egyre szélesebb körben vizsgálják az antigén gyors tesztek, vagyis a gyorsabb és olcsóbb Covid19-tesztek olyan generációjának használatát, amellyel gyakran kevesebb mint 30 percen belül teszt eredményhez lehet jutni. Az ilyen típusú tesztek használatával konkrét bizottsági ajánlás¹⁵ foglalkozik, amely iránymutatást nyújt az országok számára az alkalmazásukkal kapcsolatban. A következő két szempont egyre nagyobb jelentőségre tesz szert: a tesztek független klinikai validálása, valamint az antigén gyors tesztek eredményeinek kölcsönös elismerése az országok között. Az Egészségügyi Biztonsági Bizottságban folyamatosan megosztják és megvitatják az antigén gyors tesztek eredményeinek kölcsönös elismerésével kapcsolatos tapasztalatokat, valamint az uniós országok által végrehajtott klinikai validálási vizsgálatok adatait, új bizonyítékait és publikációit.

¹⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0687&from=HU>

¹⁵

https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/preparedness_response/docs/sarscov2_rapidantigentests_recommendation_en.pdf

Az ECDC egyik, antigén gyorstesztekről szóló iránymutatása¹⁶ rávilágít arra, hogy az ilyen típusú tesztek használatában rejlő legfontosabb lehetőség az, hogy segítségükkel gyorsan fel lehet deríteni a rendkívül fertőző eseteket, és elő lehet segíteni a haladéktalan önkéntes karantént a további terjedés megelőzése érdekében.

A tagállamok többsége az ajánlás¹⁷ és az eszköztár alapján már elindította saját nemzeti kontaktkövető és figyelmeztető alkalmazását a manuális kontaktkutatási intézkedések kiegészítéseképpen, és megtette az európai egyesítőportálhoz történő csatlakozáshoz szükséges lépéseket. Minél több ember használja az alkalmazást, annál nagyobb valószínűséggel érhető el pozitív hatás a vírus leküzdése tekintetében. Következésképpen minél több tagállam vezet be ilyen alkalmazást, és csatlakozik az egyesítőportálhoz, annál eredményesebbé válnak az említett technológiák. A tagállamok eredményes back-office rendszerei elengedhetetlenek a digitális kontaktkutatás végrehajtásának támogatásához. Fontos továbbá, hogy rendelkezésre álljanak olyan mechanizmusok, amelyek egyértelmű és gyors tájékoztatást nyújtanak a polgárok számára azzal kapcsolatban, hogy mi a teendőjük. A polgároknak érdemes letölteniük a nemzeti alkalmazást annak érdekében, hogy hozzájáruljanak a világjárvány leküzdéséhez.

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

- *A megfelelő tesztelési kapacitás és anyagok biztosítása, valamint célszám meghatározása a 100 000 főre jutó tesztelési arány tekintetében.*
- *Egyszerű és ingyenes hozzáférés biztosítása a polgárok számára a gyors eredményt hozó teszteléshez.*
- *A tesztelés rövid átfutási idejének biztosítására irányuló erőfeszítések a pozitív Covid19-esetek gyors azonosításának lehetővé tétele érdekében; az RT-PCR-tesztek esetében a tesztelés átfutási idejének 24 óránál rövidebbnek kell lennie, és korlátozott RT-PCR-tesztelési kapacitás, illetve megnövekedett átfutási idők esetén adott esetben fel lehet térképezni az antigén gyorstesztek használatának lehetőségét.*
- *Adott esetben a gyorstesztek használatának megvizsgálása az RT-PCR-tesztek kiegészítéseképp, és törekvés a leginkább fertőző esetek korai felderítésére, valamint e személyek gyors önkéntes karanténba helyezésére.*
- *Az antigén gyorstesztek használata a vírus fokozott elterjedésének eseteiben, és a tünetek jelentkezését követő legfeljebb öt napban a legeredményesebb.*
- *Az október 28-án elfogadott bizottsági ajánlásban kifejtettek szerint az antigén gyorsteszteknek független klinikai validálás tárgyát kell képezniük, és biztosítani kell az eredmények országok közötti kölcsönös elismerését.*
- *A digitális kontaktkövető és figyelmeztető alkalmazások, vagy ha a helyzet azt kívánja meg, a manuális kontaktkutatás használatának megerősítése.*

4. A BIZTONSÁGOS UTAZÁS FENNTARTÁSA EU EGÉSZ TERÜLETÉN

¹⁶ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Options-use-of-rapid-antigen-tests-for-COVID-19.pdf>

¹⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_670

A tagállamok többsége körében jelenleg ellenjavallt a nem alapvető fontosságú utazás, és nagyobb részük nyomonkövetési és/vagy karanténkövetelményeket támaszt a határokat átlépő személyekkel szemben. A Tanács október 13-án ajánlást fogadott el a Covid19-világjárványra való reagálás keretében a szabad mozgás korlátozására vonatkozó összehangolt megközelítésről¹⁸, amelynek célja a szabályozási eltérések és a fennakadások elkerülése, valamint az egyértelműség és a kiszámíthatóság fokozása a polgárok és vállalkozások számára. Az ajánlásban szerepel, hogy szabad mozgást a népegészség védelme érdekében korlátozó minden intézkedésnek arányosnak és megkülönböztetéstől mentesnek kell lennie, és azt azonnal fel kell oldani, amint azt a járványügyi helyzet lehetővé teszi. Az ECDC az ajánlás alapján egyezményes kritériumok és küszöbértékek alapján hetente közzétett egy színekódos (piros, sárga és zöld színnel ellátott) térképet¹⁹.

A tagállamokon belül és között – különösen az év végi ünnepek alatt – megnövekedett utasforgalomra számító tagállamoknak gondosan előre kell tervezniük. A repülőterek, autóbusz- és vonatállomások, tömegközlekedési eszközök, töltőállomások és pihenőhelyek mind olyan helyszínek, ahol az emberek a levegő vagy a felületek által ki vannak téve a vírusfertőzés veszélyének. Az utasok számára releváns tanácsokat és valós idejű információkat kell biztosítani mind az érvényben lévő korlátozásokkal, mind a népegészségügyi iránymutatásokkal²⁰ kapcsolatban, valamint fel kell hívni a figyelmüket a fizikai távolságtartás, a szájmaszkhasználat és a szigorú higiéniai szabályok következetes betartására ezeken a helyszíneken.

A téli hónapok során nagy népszerűségnek örvend az EU-ban a téli turizmus. A tagállamoknak a turizmus határokon átnyúló aspektusai miatt gondosan mérlegelniük kell egy közös, koordináción, koherencián és tudományos bizonyítékokon alapuló megközelítés alkalmazását. Ezt a politikai szintű integrált válságelhárítási mechanizmus (IPCR) keretében meg lehetne vitatni az ECDC tudományos iránymutatása alapján.

Noha az utazás önmagában is kockázati tényező, a Covid19 tagállamokon belüli általános, széles körű elterjedése azt jelenti, hogy az EU-n belüli, határokon átnyúló utazással nem jár jelentős többletkockázat. A légi utasok Covid19-tesztelésére és karanténjára vonatkozó, december 2-án kiadott iránymutatásban felvázoltak szerint az ECDC és az Európai Unió Repülésbiztonsági Ügynöksége (EASA) a légi közlekedéssel összefüggésben, illetve az EU/EGT és az Egyesült Királyság területén megfigyelhető jelenlegi járványügyi helyzet, valamint a meglévő bizonyítékok alapján nem javasol karantént és/vagy tesztelést a SARS-CoV-2 tekintetében azon légi utasok esetében, akik hasonló járványügyi helyzetben lévő zónákba utaznak, vagy azokból térnek vissza. Ezekben az esetekben fontos gondoskodni a jobb információáramlásról: ez magában foglalja a közegészségügyi utasazonosító űrlapokkal kapcsolatos egyszerű eljárásokat, lehetőség szerint digitalizált formában; a határokon átnyúló információk és a közösségen belüli kontaktkutatási kapacitások közötti eredményes kapcsolódási pontok kialakítását az adatvédelmi szabályok teljes körű tiszteletben tartása mellett; valamint a légi közlekedés érdekeltjei és a népegészségügyi hatóságok, illetve a turisztikai szálláshelyek közötti koordinált kommunikációt.

A határokon átnyúló kontaktkutatási kapacitások növelése érdekében a tagállamok számára javasolt a közös uniós digitális közegészségügyi utasazonosító űrlap kialakítására irányuló,

¹⁸ <https://data.consilium.europa.eu/do/document/ST-11689-2020-REV-1/en/pdf>

¹⁹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/situation-updates/weekly-maps-coordinated-restriction-free-movement>

²⁰ Például: <https://reopen.europa.eu/hu/>

folyamatban lévő törekvések támogatása, és az EASA által létrehozott, légi közlekedéssel kapcsolatos adatcsereplatformhoz történő csatlakozás még a 2020-as év végi utazási szezon előtt. Minél több ország vesz részt ebben, annál több előny mutatkozik meg az utazáshoz kapcsolódó kontaktkutatás gyorsítása és egyszerűsítése terén.

Amennyiben a tagállamok úgy döntenek, hogy fenntartják az utazással kapcsolatos karantén szabályozásokat, vagy ilyeneket vezetnek be, azt a szabad mozgásnak a Covid19-világjárvány miatti korlátozására vonatkozó koordinált megközelítésről szóló (EU) 2020/1475 tanácsi ajánlás elveivel összhangban kell tenniük, és közös megközelítésről kell megállapodniuk az intézkedések összehangolása, valamint a polgároknak még az intézkedések hatálybalépését megelőző tájékoztatása érdekében. Ezt a politikai szintű integrált válságelhárítási mechanizmus (IPCR) keretében kell megvitatni.

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

- *Amennyiben elérhető, az utazni szándékozó emberek ösztönzése a szezonálisinfluenzaoltóanyag igénybevételére.*
- *A kommunikációs kampányok megerősítése azzal a céllal, hogy határozottan eltántorítsák a Covid19 tüneteit mutató személyeket az utazástól.*
- *Ahol lehet, a közösségi távolságtartás biztosítása érdekében növelni kell a tömegközlekedési lehetőségek számát, illetve az eszközök kapacitását a tömegcsökkentése érdekében, különösen olyan napokon vagy időpontokban, amikor viszonylag nagyobb forgalomra lehet számítani. A szájmazskhasználatot kötelezővé kell tenni a tömegközlekedés során, és gondoskodni kell valamennyi jármű megfelelő szellőztetéséről.*
- *Annak biztosítása, hogy a közlekedés, a turizmus, valamint a vírusnak fokozottan kitett egyéb ágazatok munkavállalói számára rendelkezésre álljon minden szükséges információ és védelmi intézkedés a saját egészségük és biztonságuk garantálása érdekében.*
- *Annak biztosítása, hogy amennyiben az utasokat karanténra vagy tesztelésre kötelezik (például abban az esetben, ha egy ország közel nullára csökkentette a vírus terjedési szintjét), ezek a követelmények arányosak, megkülönböztetésmentesek és egyszerűen betarthatók legyenek, valamint egyértelmű kommunikáció övezze őket, és annak értékelése, hogy a tesztelés miként eredményezheti a karantén vagy az utasokra vonatkozó egyéb korlátozások feloldását.*
- *Amennyiben a nagy kockázatú területekről történő utazásra karanténkötelezettség vonatkozik, mérlegelendő a szükséges karanténidőszak rövidítése, amennyiben az illető a visszatérés után 7 nappal negatív PCR-tesztet mutat be.*
- *Annak biztosítása, hogy az utazási infrastruktúra – többek között a vezérlőállomások – az érvényben lévő higiéniai protokollokkal összhangban elő legyen készítve, fel legyen szerelve, és megfelelő személyzettel legyen ellátva annak érdekében, hogy az utasok a lehető legkevesebb várakozási idő, és a lehető legkisebb mértékű zsúfoltság és torlódás biztosítása révén minél minimálisabb kockázatnak legyenek kitéve.*
- *Annak biztosítása, hogy a nemzeti intézkedések összhangban álljanak a szabad mozgásnak a Covid19-világjárvány miatti korlátozására vonatkozó koordinált megközelítésről szóló (EU) 2020/1475 tanácsi ajánlás elveivel és mechanizmusaival.*
- *Csatlakozás az EASA által kialakított adatcsereplatformhoz, amely közegészségügyi utasazonosító űrlapok segítségével igyekszik fokozni a kontaktkutatási kapacitásokat, és a közös uniós digitális közegészségügyi utasazonosító űrlap megalkotására irányuló*

5. AZ EGÉSZSÉGÜGYI KAPACITÁS ÉS SZEMÉLYZET ELŐTÉRBE HELYEZÉSE

A kórházi és intenzív osztályi férőhely-kihasználtság, valamint az új kórházi betegfelvételek száma továbbra is magas, és az EU legtöbb országában növekszik, ezért kiemelten fontos folyamatos hangsúlyt helyezni az egészségügyi kapacitásra és személyzetre, és prioritásként kezelni azokat. Tekintve, hogy abban az esetben, ha a tagállamok az ünnepi időszakokkal egy időben lazítanak az intézkedéseken, nagy eséllyel megnőnek a Covid19-esetszámok, az uniós tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy egészségügyi rendszereik felkészüljenek a kórházi betegfelvételek esetleges megnövekedett számára. El kell kerülniük az alapvető fontosságú felszerelések és anyagok hiányának kockázatát, valamint gondoskodniuk kell a rendkívül nagy nyomás alatt lévő, és a rendszer alappilléret képező egészségügyi személyzet jóllétéről.

A kórházakon kívül az alapellátást biztosító orvosok is számos módon felveszik a harcot a fertőzés és a betegség következményeivel: ide tartozik a betegosztályozási rendszer összehangolt és átlátható bevezetése, a tesztelés, a karantén támogatása, valamint a pszichoszociális válaszlépések biztosítása. Néhány európai közigazgatási szerv lázklinikákat hozott létre az alapellátás helyszínéül. A háziorvosok egyre fontosabb szereplők a Covid19 közösségen belüli terjedésének ellenőrzés alatt tartásában, ugyanis kulcsszerepet töltenek be a tesztelésben és a kontaktkutatásban, a Covid19-diagnózist követő ellátási igények, valamint a széles körű nyilvánosság ellátási igényeinek kiszolgálásában. A kapacitásnövelés érdekében számos ország hozott létre alternatív ellátási helyeket átalakított helyszíneken vagy mobil tábori kórházakban, és a szociális ellátási létesítményeket, valamint a köz-magán társulások új formáit is kihasználták annak érdekében, hogy társadalmilag felelős módon reagáljanak az országos szintű igényekre.²¹

Az egészségügyi személyzet jóllétének kezelése és biztosítása továbbra is kiemelt prioritás. Az uniós tagállamoknak az egészségügyi személyzet valamennyi tagja számára hozzáférést kell biztosítaniuk a megfelelő egyéni védőeszközökhöz, és olyan támogatási szolgáltatásokhoz, amelyek enyhíthetik a válság okozta kivételes stresszhelyzet egészségügyi szakemberek mentális egészségére gyakorolt hatását. Különösen fontos időszaki hozzáférést biztosítani az egészségügyi szakembereknek a mentális egészségügyi támogatáshoz azon új bizonyítékok fényében, amelyek szerint az egészségügyi válság okozta pszichológiai kimerültség hosszú távon is hatással lehet a jóllétükre. Egy 2020 márciusában készült, egészségügyi szakemberek körében végzett olaszországi felmérés kitöltői – különösen a frontvonalbeli munkavállalók és a fiatal nők – stressz, szorongás, depresszió és álmatlanság tüneteiről számoltak be. Egy spanyolországi kutatás megállapította, hogy 2020 áprilisában az egészségügyi szakemberek 57 %-a mutatta poszttraumás stressz-zavar tüneteit²².

Ezzel párhuzamosan ugyanilyen fontos, hogy a Covid19-hez nem kapcsolódó egészségügyi szolgáltatások is zavartalanul elérhetők legyenek. A jelenlegi világjárvány továbbra is nagymértékben kihat más betegségek és egészségügyi problémák – többek között a rák – diagnosztizálására és kezelésére. A jelentős közösségi fertőzési időszakok alatt a rutinszerű és nem sürgősségi betegellátáshoz való hozzáférés ideiglenes zavarait figyelték meg. Számos

²¹ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/expert_panel/docs/026_health_socialcare_covid19_en.pdf

²² https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2020_healthatglance_rep_en.pdf

ország – például Olaszország – számolt be arról, hogy a kórházak a Covid19-világjárvány alatt jelentősen kevesebb beteget vettek fel szívinfarkttussal, és ezzel párhuzamosan nőtt a halálozások és a szövődmények aránya²³. Franciaországban ezenkívül 2020 áprilisában 35–50 %-kal csökkent a rákos megbetegedések diagnosztizálása 2019 áprilisához képest²⁴, valamint Hollandiában a rákos megbetegedések nyilvántartásában 40 %-os csökkenés volt észlelhető a rákos megbetegedések heti szintű előfordulásában²⁵. Ezek az adatok annak ellenére alakultak így, hogy sok ország prioritásként kezeli a rákkal, valamint a szív- és érrendszeri megbetegedésekkel és a diabéteszrel kapcsolatos egészségügyi szolgáltatásokat.

Emellett a tanulmányok szerint az országok a transzfúzióhoz rendelkezésre álló és felhasználható vérkészletek terén is arra számíthatnak, hogy csökken a véradók száma, és betegség, illetve népegészségügyi korlátozások miatt a személyzet alapvető fontosságú tagjai eshetnek ki a munkából²⁶. A vészhelyzeti terveknek rangsorolási szabályzatokat is magukban kell foglalniuk a betegek tekintetében az előre jelzett hiány bekövetkezése esetére.

Szintén különös aggodalomra okot adó terület az egészségügyi ellátáshoz való késleltetett hozzáférés, vagy az ellátás igénybevételének kerülése a Covid19 miatt, ugyanis ez növelheti a kezelhető és megelőzhető egészségügyi problémák morbiditási és halandósági kockázatát, és hozzájárulhat a közvetetten vagy közvetlenül a Covid19-hez köthető túlzott mértékű halálozási arányhoz. Noha a világjárvány megfékezése kiemelt fontossággal bír, az hosszú távon jelentős hatást gyakorol a nem fertőző betegségeken szenvedő egyénekre. A jelek szerint ezek a betegségek fokozzák a Covid19 súlyosságát és halandósági kockázatát, és a SARS-CoV-2-fertőzés a nem fertőző betegségeken szenvedő túlélőknél a meglévő betegség lefolyására is hatással lehet. A fizikai távolságtartás és a karantén formájában megjelenő korlátozások miatt csökken továbbá a testmozgás, és jobban teret nyernek az egyéb egészségtelen életmódok, ami fokozza a nem fertőző betegségek kockázati tényezőit, illetve súlyosbítja azok klinikai tüneteit. Sok ország vezetett be változtatásokat a rutinszerű betegellátásban például a nem sürgősségi járóbetegellátás szüneteltetésével, ami fontos következményekkel jár a nem fertőző betegségek kezelésére, az újonnan kialakult betegségek diagnosztizálására, a gyógyszereszedési előírások betartására, valamint a betegségek lefolyására nézve²⁷.

A Bizottság együttműködik a gyógyszerészeti vállalatokkal a jelenleg szabályozási jóváhagyásra váró gyógyászati kezelésekhez (például az antitesteket használókhöz) való hozzáférés biztosítása érdekében és gondoskodni fog arról, hogy a fejleményekről gyorsan értesüljenek a tagállamok is.

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

- *Az egészségügyi szolgáltatások megerősítésének biztosítása a közelgő ünnepi időszakban várható nagyobb számú kórházi és intenzív osztályi betegfelvételhez, például konkrét Covid19-hez kidolgozott üzletmenet-folytonossági tervekkel, és a személyzet és berendezések terén elérhető kapacitások megnövelésével, amivel fenntartható az egészségügyi személyzet kapacitása, és egyúttal lehetőség nyílik némi*

²³ De Rosa, Spaccarotella et al. 2020

²⁴ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2020_healthatglance_rep_en.pdf

²⁶ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2352302620301861>

²⁷ <https://europepmc.org/article/pmc/pmc7248450>

pihenésre.

- *A nem Covid19-fertőzésben szenvedő betegek folyamatos ellátásának fenntartása céljából lépések megtétele az alapellátási szolgáltatások hozzáférhetőségének maximalizálása érdekében a kórházakra nehezedő nyomás enyhítéséhez, többek között az ápolók, a gyógyszerészek és a közösségi egészségügyi szakemberek szerepkörének bővítése, valamint a távegészségügyi szolgáltatások használatának fokozása révén.*
- *A szükséges egészségügyi berendezések és anyagok terén meglévő kapacitások gondos nyomon követése, valamint a releváns közös közbeszerzési lehetőségek és egyéb pénzügyi támogatások, többek között a Bizottság által rendelkezésre bocsátott koronavírus-reagálási beruházási kezdeményezés²⁸ kihasználása.*
- *Az országoknak integrált stratégiákat kell kidolgozniuk az egészségügyi rendszereikre vonatkozóan, és gondoskodniuk kell arról, hogy a Covid19-től eltérő betegségek és egészségügyi problémák ellátása folytatódjon, és biztosított legyen.*
- *További idő- és energia ráfordítása a személyzet új tagjainak képzésére, többek között a klinikai orvosok online európai hálózatának segítségével, és a Covid19-et ismertető, egészségügyi szakembereknek szóló képzési moduloknak az európai szövetségekkel – például az Európai Intenzív Terápiás Társasággal – partnerségben történő kidolgozásával.*
- *A polgárok ösztönzése arra, hogy vegyenek igénybe minden korábban szükségessé vált egészségügyi szolgáltatást, azokat is beleértve, amelyekre a kórházakban kerül sor.*
- *Az egészségügyi létesítményeknek emellett a betegeket és az ápoló-gondozó otthonokban élőket ellátó személyek védelme érdekében garantálniuk kell, hogy a legnagyobb védettségi szintet biztosító egyéni védőeszközök rendelkezésre álljanak jelenleg és a következő hónapokban egyaránt, és hogy azokat megfelelően használják.*
- *Az egészségügyi személyzet támogatása abban, hogy megbirkózhassanak a világjárványból fakadó fokozott nyomással (például díjmentes támogatási forróvonalak és kölcsönös szakmai támogatói szolgáltatások kialakítása révén, valamint tájékoztatás nyújtása a jóllét és a mentális egészség kezelésében nyújtott segítség gyanánt).*

6. A „PANDÉMIÁS FÁSULTSÁG” KEZELÉSE

A Covid19 őszi újbóli kitörése óhatatlanul csalódást okozott az európaiaknak, akiknek ismét együtt kell élniük azokkal a korlátozásokkal, amelyeket korábban feloldottak. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) becslései szerint az európai térség országainak nagyjából 60 %-ában figyelhető meg a „pandémiás fásultság”²⁹ valamilyen formája. Az emberek belefáradtak a szükséges óvintézkedések – többek között a fizikai távolságtartás, a csökkent társas interakciók és a gazdasági megszorítások – betartásába. Ez megnehezíti az elengedhetetlen korlátozások végrehajtását, és termékeny táptalajt biztosít a világjárvánnyal kapcsolatos dezinformációknak.

A pandémiás fásultság várható és természetes reakció egy olyan léptékű, hosszan elhúzódó népegészségügyi válságra, mint a Covid19. Ennélfogva fontos, hogy a tagállamok felismerjék és kezeljék ezt a problémát. A WHO Európai Regionális Irodája iránymutatást dolgozott ki

²⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_20_1864

²⁹ <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/statements/statement-rising-covid-19-fatigue-and-a-pan-regional-response>

abból a célból, hogy segítsen az országoknak többtényezős cselekvési terveket kidolgozni a védekezést szolgáló magatartások fenntartása, és az azok iránti lakossági támogatás megerősítése érdekében³⁰.

A pandémiás fásultság mellett a Covid19-nek a lakosság mentális egészségére gyakorolt hatását sem szabad alábecsülni. A lakosság által érzett nagyfokú aggodalom, és a stabilitás elvesztésének érzete különösen erős lehet a leginkább veszélyeztetett csoportok – például az idősebb felnőttek vagy a meglévő betegségekben szenvedő személyek, az egyedül élők vagy a fogyatékkal élők – esetében. Az egészségügyben dolgozók és a gondozási feladatokat ellátók különösen ki vannak téve ennek, és elő kell mozdítani az említettekre, illetve a további frontvonalbeli munkavállalókra gyakorolt hatás csökkentésére szolgáló bevált gyakorlatokat.

Ez idáig a megnövekedett stressz-szint és szorongás számít a fő pszichológiai hatásnak³¹. Az új intézkedések – többek között az otthon maradási előírások, a karanténkötelezettségek és az elhúzódnak a kijárási korlátozások – bevezetésével, és azoknak az emberek többségének megszokott tevékenységeire, rutinjára vagy megélhetésére gyakorolt hatásával fokozódhat a magány, a depresszió, a káros alkoholfogyasztás és kábítószerhasználat, az önkárosítás, a kapcsolati erőszak vagy az öngyilkos viselkedésformák előfordulása³². A tagállamoknak foglalkozniuk kell ezekkel a kérdésekkel, és biztosítaniuk kell, hogy megfelelő intézkedések és szolgáltatások álljanak a rászorulóknak rendelkezésére.

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

- *A polgárok és a közösségek egyértelmű tájékoztatása az új intézkedésekről, azok végrehajtásának okáról, illetve arról, hogy mikor és hogyan lehet számítani a feloldásukra. Ha lehet, az intézkedéseket bizonyos célszámokhoz kell kapcsolni, például a reprodukciós értékhez, mivel ezzel kézzelfoghatóvá és érthetővé tehető. Elengedhetetlen annak elérése, hogy a polgárok támogassák és betartsák az intézkedéseket.*
- *A mentális egészségügyi vagy pszichoszociális támogatási szolgáltatások (például a díjmentes támogatási források) rendelkezésre állásának és egyszerű hozzáférhetőségének biztosítása a rászorulóknak – többek között a frontvonalbeli és a kulcsfontosságú munkavállalók vagy szolgáltatók – körében. Támogatás nyújtása a fogyatékkal élők és a lakosság veszélyeztetett csoportjai számára.*
- *Az egészségpolitikai platform összekötötte az érdekelteket annak érdekében, hogy számos bevált gyakorlatot azonosíthassanak a világjárvány első hullámából, amelyek a tagállamok kérésére előmozdíthatók a Bizottság támogatásával.*

7. A COVID19 ELLENI OLTÁSI STRATÉGIÁK FONTOSSÁGA

Európa egyre több tapasztalatra tesz szert arra vonatkozóan, hogy miként lehet együtt élni a világjárvánnyal. Ezzel párhuzamosan a Covid19 elleni biztonságos és hatékony vakcinák kifejlesztése és gyors globális alkalmazása továbbra is alapvető eleme a népegészségügyi

³⁰ <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/335820/WHO-EURO-2020-1160-40906-55390-eng.pdf>

³¹ <https://ec.europa.eu/jrc/en/news/covid-19-and-counter-measures-both-detrimental-mental-health>

³² <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications-and-technical-guidance/noncommunicable-diseases/mental-health-and-covid-19>

válsághelyzet lehetséges megoldásának. A Covid19-oltóanyagokra vonatkozó, június 17-i uniós stratégiával³³ összhangban az Európai Bizottság és a tagállamok oltóanyaggyártókkal kötött előzetes piaci kötelezettségvállalási szerződések alapján gondoskodnak a Covid19 elleni vakcinák előállításáról. Valamennyi oltóanyagot a Bizottságnak kell engedélyeznie az Európai Gyógyszerügynökségnek a szokásos biztonsági és hatékonysági előírások szerint zajló, szigorú elemzését követően.

A Bizottság kifejtette annak szükségességét, hogy egész Európa hozzáférjen a biztonságos és hatékony oltóanyagokhoz, amit koordinált megközelítésnek kell kísérnie a vakcinák felhasználása tekintetében alkalmazott oltóanyagstratégiák terén. A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy ennek megfelelően legyenek megtervezve a vakcinák biztonságos célba juttatásához szükséges szállítási szolgáltatások és logisztikai intézkedések. A Bizottság szükség esetén készen áll arra, hogy az uniós polgári védelmi mechanizmus és más releváns rendszerek révén támogatást nyújtson a tagállamok számára az oltóanyagok felhasználásához. A Bizottság október 15-én³⁴ ismertette, hogy a tagállamoknak mely főbb elemeket kell figyelembe kell venniük a Covid19 elleni oltási stratégiáik kidolgozásakor a felhasználás rendszerezett és időszerű biztosításához, amely elemek az oltási szolgáltatások megkívánt kapacitásához, a lakosság általi megfizethető, és lehetőleg díjmentes hozzáféréshez, a szállítási és tárolási kapacitásokhoz, valamint a Covid19-oltóanyagok előnyeinek, kockázatainak és fontosságának polgárok felé történő közvetítéséhez kapcsolódnak. Az oltóanyagok általános mennyisége korlátozott lesz a felhasználás kezdeti szakaszában, és a nagyobb léptékű előállítást megelőzően, ezért a Bizottság példákat hoz azokra a kiemelt célcsoportokra is, amelyekhez először kell eljuttatni a vakcinát.

A tagállamok megosztották az ismereteiket és a tapasztalataikat, valamint jelentést tettek a nemzeti oltási stratégiáik kidolgozásáról, beleértve a közösség és a lakosság azon csoportjainak meghatározását, amelyek előnyt élveznek a Covid19-oltás rendelkezésre bocsátása alkalmával. A jelentést tevő tagállamok kiemelt célcsoportjai között szerepelnek az idősek, az egészségügyi szakemberek, a nem az egészségügy területén tevékenykedő, kulcsfontosságú közszolgálati feladatot ellátó munkavállalók, a szállítás területén dolgozó személyzet, a krónikus betegségben szenvedők, a fogyatékossággal élők, valamint a szociális ellátást nyújtó munkavállalók. Az oltási stratégiájuk aktuális helyzetéről beszámoló tagállamok túlnyomó többsége díjmentesen tervezi kínálni a Covid19-oltást, és egyesek országszerte oltóközpontokat alakítanak majd ki annak érdekében, hogy a vidéki térségekben élőket, vagy az oltási szolgáltatásokhoz vagy oltóközpontokhoz nehezen hozzáférő csoportokat is elérjék.

Számos európai ország dolgozik jelenleg az oltási infrastruktúrája átalakításán – különösen a további hűtőlánc-kapacitás biztosítása érdekében –, valamint azon, hogy új egészségügyi munkavállalók toborzása és képzése révén megerősítse a meglévő oltási szolgáltatásait. Ami az oltási szolgáltatások biztosításához szükséges orvostechnikai védőfelszereléseket és egyéni védőeszközöket illeti, a jelentést tevő tagállamok többsége a jelenlegi tartalékokat tervezi felhasználni, ám sok ország nemzeti vagy uniós közös közbeszerzési eljárások keretében igyekszik majd készleteket felhalmozni, különösen a kifejezetten a Covid19-oltáshoz szükséges tételek tekintetében. A nemzeti kapacitások kimerülése esetén a tagállamok az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül folyamodhatnak segítséghez az európai polgári védelmi eszköztár vagy a sürgősségi orvosi eszközökből álló rescEU-készlet

³³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020DC0245>

³⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0680&from=EN>

igénybevételével. Az ECDC e közleménnyel egyidejűleg közzétette az „Overview of current EU/EEA and UK deployment and vaccination plans for COVID-19 vaccines” (Az EU/EGT és az Egyesült Királyság Covid19-oltóanyagok alkalmazásával és rendelkezésre bocsátásával kapcsolatos jelenlegi terveinek áttekintése) című dokumentumot. A Bizottság e dokumentum, az Egészségügyi Biztonsági Bizottságban folytatott megbeszélések és az ECDC felmérései alapján mérlegeli, hogy szükség van-e további iránymutatásra a Covid19-cel kapcsolatos nemzeti oltási tervek tekintetében.

Miután a Covid19-oltóanyagok elérhetővé válnak, és kiderül, hogy mely, konkrét jellemzőkkel és követelményekkel rendelkező vakcinákat vezetik be a piacra, a Bizottság konkrét ajánlásokat tesz közzé ezen oltóanyagok legmegfelelőbb használatáról és alkalmazásáról. A Bizottság és az EKSZ ezzel egyidejűleg tovább folytatja a párbeszédet a WHO-val és a nemzetközi partnerekkel a Covid19-oltóanyagokhoz való globális hozzáférés, valamint azok felhasználása bevezetésének támogatása érdekében, valamint abból a célból, hogy vezető szerepet vállaljanak a globális válaszlépésekben, támogatva ezáltal a partnerországokat, és megosztva a világjárvány ellenőrzés alatt tartására és megszüntetésére szolgáló intézkedések bevált gyakorlatait.

A legtöbb országban léteznek papíralapú vagy immunizációs információs rendszerek (IIS) formájában elérhető oltási nyilvántartások, vagy az országok dolgoznak ezek naprakésszé tételén – ezek a nyilvántartások alapvető szerepet töltenek majd be annak biztosításában, hogy a Covid19-cel kapcsolatos oltási adatok feldolgozhatók legyenek. A nyilvántartások az oltási programok fontos eszközei. Mind egyéni, mind lakossági szinten vezetik az adatokat, és értékes forrás szerepét töltik be a polgárok és a közösség számára. Az egyének így segítséget kapnak az oltással kapcsolatos megalapozott döntések meghozatalában, míg a közösségi oltási minták azonosításának lehetővé tétele célirányosabb oltási programokat, és ezáltal jobb népegészségügyi helyzetet tesz lehetővé.

A jelentést tevő tagállamok mind aktívan foglalkoznak a Covid-19-oltással kapcsolatos kommunikáció kérdésével, és sokan célzott kommunikációs terveket készítenek. A Bizottság szorosan együttműködik a tagállamokkal annak érdekében, hogy támogassa a Covid19-oltóanyagokkal kapcsolatos, polgároknak szóló kommunikációs törekvéseiket, elősegítve ezáltal, hogy a polgárok megalapozott döntéseket hozhassanak.

Most, hogy a vakcinák belátható közelségbe kerültek, nemzetközi szintű erőfeszítések irányulnak az elektronikus oltási információs rendszerek és oltási tanúsítványok, többek között digitális formában történő kialakításának előmozdítására annak érdekében, hogy szorosan nyomon lehessen követni az oltásokat és a káros hatásokat, és a polgárok megbízható eszközöket használhassanak az oltási státuszuk megjelenítéséhez. Az EU-szerte használt megbízható és ellenőrizhető oltási tanúsítványok erősítenék a tagállamokon belüli népegészségügyi válaszlépéseket, valamint növelnék a polgárok oltási törekvésekbe fektetett bizalmát.

AJÁNLOTT INTÉZKEDÉSEK A TAGÁLLAMOK SZÁMÁRA

- *A Covid19 elleni oltási stratégiák további kidolgozása a 2020. október 15-i bizottsági közleményben, valamint az ECDC tanácsaiban hangsúlyozott elemek figyelembevételével.*
- *A tagállamok Covid19 elleni oltási stratégiájukkal kapcsolatos jelentéstétele az ECDC számára, valamint ismereteik és tapasztalataik megosztása olyan fórumokkal összefüggésben is, mint az Egészségügyi Biztonsági Bizottság és a nemzeti*

immunizációs szakmai tanácsadó csoportok együttműködése.

- *A tagállamoknak koordináltan kell fellépniük a lehetséges Covid19-oltóanyagot övező félretájékoztatás és dezinformációk ellen, és együtt kell működniük, illetve tevékenységüket össze kell hangolniuk a nemzetközi szervezetekkel és online platformokkal. A Bizottság elősegíti ezeket a törekvéseket.*

8. A MEGSZOKOTTÓL ELTÉRŐ ÉV VÉGE

Európa 2020 során jelentős előrelépéseket tett annak megértésében, hogy miként kell kezelni a Covid19-világjárványt. Szerke a világon több olyan ígéretes oltóanyag kifejlesztésén dolgoznak, amely véget vethet a világjárványnak. Ugyanakkor **az EU-ra továbbra is számos nehéz hónap vár, mielőtt az oltóanyag széles körű alkalmazása lehetővé tenné a polgárok életminőségének jelentős javulását.** Ennek során fokozatosan kell sort keríteni az intézkedések lazítására. Kerülni kell a védelmi intézkedések elsietett feloldását, különben az év végi ünnepeket követően hosszabb ideig szigorúbb és korlátozóbb járványvédelmi intézkedésekre kell számítani. A polgárok támogatása és elkötelezettsége döntő fontosságú lesz a nehéz időszak átvészélése szempontjából. Az azoknak nyújtott támogatás, akiknek a világjárvány negatívan hatott a mentális egészségére, elengedhetetlen elemét képezi annak, hogy az uniós polgárok segítséget kapjanak abban, hogy együttes erővel továbbra is megbirkózzanak a mindennapi életüket érintő korlátozásokkal, amelyekre még szükség lesz egy ideig. Nélkülözhetetlen továbbá a szükséges korlátozások miatt nehézséggel küzdő vállalkozások és munkavállalók támogatása is.

A bevezetett intézkedések arányossága, valamint az intézkedésekről és azok indokáról folytatott **egyértelmű kommunikáció** mindennél fontosabb a következő hónapokban. A tagállamok közötti következetesség hiánya számos uniós polgár számára rendkívül zavaró volt az elmúlt időszakban. Ennélfogva fontos, hogy a tagállamok összehangolják a megközelítésüket az Európai Bizottsággal, és egyértelműen tájékoztassák egymást a megtett intézkedésekről, valamint az általuk alkalmazott döntéshozatali keretről.

Az uniós szintű együttműködés és koordináció továbbra is elengedhetetlen egy olyan koherens, tényeken alapuló járványvédelmi keret megtervezéséhez és végrehajtásához, amellyel fenntartható és eredményes módon leküzdhető a világjárvány. A Covid19-oltóanyagokra vonatkozó uniós stratégia és az annak nyomán született oltóanyagbeszerzési előzetes piaci kötelezettségvállalások ténye rávilágít arra, hogy a közös erőfeszítések jobb eredményt hoznak. Utóbbinak példaként kell szolgálnia a Covid19-világjárványra irányuló válaszlépések strukturált megközelítésének kidolgozásához.

Az Unió az említett intézkedésekkel folytatja a világjárvány leküzdésére irányuló törekvéseit. A mostani év végi időszak más lesz, mint korábban. Korlátozásokkal, maszkban és közösségi távolságtartással zajlanak majd az ünnepek. Ugyanakkor ez az időszak lehetőséget nyújt a pihenésre és az erőgyűjtésre a világjárvány támasztotta további kihívások leküzdéséhez. **Mindenki erőfeszítései számítanak.**